

«Η κοινωνική αλλαγή είναι διαλεκτικά και διαρθρωτικά δεμένη με την πολιτιστική μας ανάπτυξη»

μᾶς δηλώνει ἡ κ. Μελίνα Μερκούρη

Ἡ σχέση κοινωνικής αλλαγῆς καὶ πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης, ὅπως καὶ ἡ σφαιρική ἀντίληψη γιὰ τὸν πολιτισμὸ ὡς τὸ καθημερινὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο ζεῖ καὶ δρᾷ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι οἱ δύο βασικές θεωρητικές θέσεις τῆς συνέντευξης τῆς κ. Μελίνας Μερκούρη, Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.

Ποῖο εἶναι τὸ πολιτιστικὸ σας πρόγραμμα καὶ οἱ γενικές του θέσεις στοὺς διάφορους τομείς, ὅπως ἡ ἀρχαιολογία, τὸ θέατρο, ὁ κινηματογράφος, τὸ βιβλίο καθὼς καὶ τὸ βαθύτερο ἰδεολογικὸ ὑπόβαθρο, κοινὸ σὲ ὅλες αὐτές τῆς θέσεις;

Ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἀνέλαβα τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, ἔχω ἐπαναλάβει ἀπειρες φορές τὴν ὑπέροχη ἐπισημάνση τοῦ Σάρτρ: Ὁ Σοσιαλισμὸς εἶναι ἕνας Ἀνθρωπισμὸς. Γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ κυβερνήση τοῦ ΠΑ. ΣΟ.Κ. ἡ ἐπισημάνση αὐτὴ ἀποτελεῖ μιά θέση ἀφετηρίας. Βλέπουμε τὸν πολιτισμὸ στὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς, οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, νὰ ἀναφέρεται ὄχι μόνο στὶς τέχνες, τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμη, ἀλλὰ νὰ ἀπλώνεται καὶ νὰ ἀγκαλιάζει ὀλόκληρη τὴ ζωὴ — τὴν ποιότητα καὶ τὴν καθημερινότητά τῆς.

Μία ἄλλη θέση ἀφετηρίας εἶναι ὅτι κανένας πολιτισμὸς δὲ μπορεῖ νὰ θεωρηθῆῖ ἀποκομμένος ἀπὸ τὸν ἔθνικο καὶ κοινωνικὸ του περίγυρο. Κάθε πολιτισμὸς πηγάζει ἀπὸ μίαν ἱστορικὴ ἰδιαιτερότητα καὶ συνέχεια, ἐνῶ παράλληλα ἐξαρτᾶται ἄμεσα ἀπὸ τῆς ὀλικῆς συνθήκης διαβίωσης μιάς κοινωνίας. Ταυτοχρόνα ὅμως ἀποτελεῖ καὶ προϋπόθεση μεταλλαγῆς αὐτῶν τῶν συνθηκῶν. Αὐτὸ ση-

μαίνει ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀλλαγή εἶναι διαλεκτικὰ καὶ διαρθρωτικὰ δεμένη μετὰ τὴν πολιτιστικὴ μας ἀνάπτυξη. Οἱ ἀφετηρίες αὐτές ὁδηγοῦν στὸν καθορισμὸ τῶν γενικῶν μας στόχων, πού εἶναι:

Ἀποκατάσταση τῆς ἐθνικῆς πολιτιστικῆς ταυτότητας, πράγμα πού σημαίνει: Περιφρούρηση τῆς παράδοσης καὶ ἀξιοποίηση τῆς κληρονομιάς μας. Προβολὴ τῶν στοιχείων ἰδιαιτερότητας τῆς δικῆς μας πολιτιστικῆς παραγωγῆς. Ἀντίσταση στὴν εἰσβολὴ τοῦ ἰσπεδωτικοῦ καπιταλιστικοῦ προτύπου πού ὑπάρχει κίνδυνος νὰ μᾶς μεταβάλει σὲ πολιτιστικὴ ἀποικία. (Οἱ θέσεις αὐτές, σὲ καμιά περίπτωση, δὲν καλύπτουν τῶς ἐξ παρελθοντολογίας ἢ ἀπομονωτισμοῦ. Ἀπλὰ καὶ μόνο, ὑποδηλώνουν τὴν προσπάθεια νὰ μολοιστοῦν στὸ παρὸν οἱ γνήσιες φλέβες τοῦ παρελθόντος, ὡστε ἡ σύνδεση τοῦ χῆτος μετὰ τὸ σήμερα νὰ δίνει τὴν ἱστορικὴ συνέχεια καὶ τὴ μελλοντικὴ προοπτικὴ καὶ νὰ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐθνικὴ μας ταυτότητα μέσα ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη καὶ τὴν ἀλλαγὴ).

Ἐκδημοκρατισμὸς στὸ πλαίσιο καὶ τῆς διδασκασίας, πράγμα πού σημαίνει: Κατοχύρωση τῆς ἐλευθερίας στὴ σκέψη, τὸ λόγο, τὴν ἔκφραση. Κατάρτηση κάθε μορφῆς λογοκρισίας — ἀμεσης ἢ ἔμμεσης. Συνειδη-

τῆ καὶ ἐνεργὸ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὴ διαδικασία τῆς πολιτιστικῆς παραγωγῆς, ὡστε νὰ μὴν εἶναι ἄπλὸς καταναλωτῆς, ἀλλὰ νὰ ἀναπτύσσει στὸ ἔπακρο τῆς ἐσωτερικῆς του δυνατότητας.

Σοσιαλιστικὸς προσανατολισμὸς, πράγμα πού σημαίνει: Ἀπελευθέρωση τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ κάθε μορφῆς κοινωνικὰ καὶ οικονομικὰ δεσμὰ. Ἀποεμπορευματοποίηση τῶν πολιτιστικῶν ἀξιών. Ὅχι τυπικὴ καὶ ἄοριστη προσφορὰ πολιτιστικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ παροχὴ τῆς οὐσιαστικῆς δυνατότητας στὸ λαὸ μας νὰ τὰ ἀπολαύσει — πράγμα πού προϋποθέτει οἰκονομικὰ μέσα καὶ διαθέσιμο χρόνο.

Ἀποκέντρωση: Ὁ πολιτισμὸς οὔτε παράγεται συγκεντρωτικὰ οὔτε διοικεῖται. Τὸ πολιτιστικὸ κίνημα εἶναι δυναμικὰ αὐτόνομο καὶ βασικὴ ἀποστολὴ τοῦ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ εἶναι νὰ διευκολύνει οἰκονομικὰ καὶ διοικητικὰ αὐτὴ τὴν αὐτονομία. Νὰ ἐπεμβαίνει ἐκεῖ πού ὑπάρχουν οὐσιαστικῆς ἀδυναμίες (γιὰ λόγους ἱστορικοῦς, γεωγραφικοῦς, οικονομικοῦς ἢ κοινωνικοῦς) καὶ προπαντὸς νὰ ἀποθεωμοποιεῖ τὴν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη καὶ τὴν ἐλευθερωθεῖ. Ἐτσι, μολοντὸ τὸ Ὑπουργεῖο μας διαθέτει σημαντικὸ διοικητικὸ μηχανισμὸ (4.500 ὑπαλλήλους), προάγει

ένα μεγάλο μέρος των στόχων του εξειδικιωτικού. Και προωθεί την άποκέντρωση όχι μόνο στο διοικητικό επίπεδο, αλλά και στο επίπεδο της πολιτιστικής υποδομής, καλλιεργώντας μία κοινωνικοποιημένη, αποκεντρωμένη και αυτοδιαχειριζόμενη πολιτιστική ζωή.

Από τις άρχες και τους γενικούς στόχους αυτούς — που προεβλήθησαν, όσο μπορούσα πιο συνοπτικά, — εκθέσω — άπορρέουν οι προγραμματισμοί μας στους διάφορους ειδικούς τομείς. Η πολιτιστική μας πολιτική δεν αποτελεί άθροισμα ευκαιριακών πρωτοβουλιών — είναι προϊόν συγκεκριμένης φιλοσοφίας. Έτσι, σάς λέω ένδεικτικά ότι τη λειτουργία των Μουσείων την αντιμετωπίζουμε κάτω από μια νέα όπτική, που υπογραμμίζει το διδακτικό τους χαρακτήρα και υπαγορεύεται από την ανάγκη να γίνουν προσιτά και θελκτικά στο δικό μας λαό.

Στο θεατρικό τομέα, ο προγραμματισμός μας αποβλέπει στη δημιουργία δικτύου περιφερειακών θεάτρων, με συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των τοπικών πολιτιστικών φορέων. Στόχος μας είναι να δημιουργηθεί ζωντανό θέατρο στην περιφέρεια, χωρίς να υπάρχει ανάγκη καταφυγής στη μέθοδο εξαγωγής των προϊόντων της πρωτεύουσας.

Στό χώρο των εικαστικών τεχνών η προτεραιότητα έχει δοθεί επίσης στην περιφέρεια. «Η Εθνική μας Πινακοθήκη ξεδιπλώνει πλέον τη δραστηριότητά της και έκτός των τεχνών.» «Ηδη εγκαίνιαστηκε το πρώτο παράρτημα της στη Σπάρτη και θα ακολουθήσουν οι ιδρύσεις και άλλων παραρτημάτων που θα συνδέονται με την Πινακοθήκη και μεταδώ τους με δικτύα περιοδευουσών εκθέσεων και παραλλήλων εκδηλώσεων που όχι μόνο θα φέρουν σε επαφή τον κόσμο της επαρχίας με την τέχνη αλλά και θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της αισθητικής τους καλλιέργειας. Πρέπει ακόμα να σάς πω ότι άρχισαν να εφαρμόζεται ο θεσμός των «συμποσίων γλυπτικής» — το πρώτο έγινε με πολλή επιτυχία στον Ύμηττο — που όχι μόνο μπει το εύρο κοινό και στον τρόπο παραγωγής ενός έργου τέχνης αλλά και αφήνει στην τοπική αυτοδιοίκηση αξιόλογα έργα. Τέλος θα σημειώσω ότι σε συνεργασία με την Πινακοθήκη ετοιμάζεται η έκδοση βιβλίων τέχνης που θα είναι προσιτά στο κοινό και θα διανέμονται δωρεάν στα σχολεία. «Ηδη το πρώτο βιβλίο άφιερωμένο στον Γιάννη Μόραλη πρόκειται να κυ-

κλοφορήσει πολύ σύντομα.

Έχουμε ήδη σχεδόν έτοιμο το θεσμικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο ο εθνικός μας κινηματογράφος θα βρει την αυτονομία του και την οικονομική του αυτοδυναμία: Το σχέδιο του νόμου-πλαίσιο για τον κινηματογράφο, που σύντομα θα καταβεί στη Βουλή, ρυθμίζει σαφώς τα θέματά του, αναδομεί τη λειτουργία του και θέτει τις βάσεις για τη δημιουργία ενός υγιούς και συνεχώς αναπτυσσόμενου ελληνικού κινηματογράφου. Αντιμετωπίσαμε τον κινηματογράφο όχι σαν εμπόρευμα, όπως γινόταν μέχρι τώρα, αλλά σαν τέχνη. Σάν την τέχνη του αιώνα μας που με την έκρηκτική της δύναμη και την άμεικτη γλώσσα της μιλάει όσο τίποτα άλλο στο λαό μας.

Στόν τομέα της μουσικής η προτεραιότητα έχει δοθεί στην αναμόρφωση της μουσικής παιδείας που, ούσιαστικά, είναι ανύπαρκτη στον τόπο μας. «Η ίδρυση ανωτέρων μουσικών σχολών προβλέπεται σε σχέδιο νόμου που βρίσκεται στην τελική φάση της έπεξεργασίας του.

Στόν τομέα του βιβλίου, εκτός από τα μέτρα που θα βελτιώσουν την ποιότητα των εκδόσεων και των μεταφράσεων και που θα καλλιεργήσουν την προσέγγιση του λαού μας στο βιβλίο, (έχουμε χαρακτηρίσει το βιβλίο «πρώτο όπλο της Άλλαγής»), προβλέπουμε τη δημιουργία εθνικού δικτύου βιβλιοθηκών που θα καλύπτει ολόκληρη τη χώρα, εμπλουτίζοντας και εκσυγχρονίζοντας τις βιβλιοθήκες που ήδη λειτουργούν και δημιουργώντας νέες πρότυπες βιβλιοθήκες με βάση τις διεθνείς προδιαγραφές.

Στην ένδεικτική αναφορά που έγινε, είναι προφανής η σύνδεση των προγραμμάτων μας με τους γενικούς στόχους, τις άρχες και τη φιλοσοφία μας. Σε όποιον τομέα του προγράμματός μας και αν κοιτάξετε, θα αντιληφθείτε το ίδιο φαινόμενο.

Δημιουργία μιάς νέας υποδομής

Μετά από ένα χρόνο σχεδόν που έχετε αναλάβει το Ύπουργείο Πολιτισμού και Έπιστημών, τι νομίζετε ότι έχει επιτευχθεί από το πρόγραμμά σας και τι προβλέπετε από εδώ και πέρα;

Υπήρξαν αλλαγές στο γενικό προγραμματισμό και αν ναι έγιναν σε θεωρητικό ή σε πρακτικό επίπεδο;

«Ένας χρόνος διακυβέρνησης προσφέρει, σίγουρα, πολλά πράγματα ιδιαίτερα μάλιστα όταν, όπως στη δική μας περίπτωση, άποιαίει κάθε προηγούμενη διοικητική εμπειρία. Θά μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε αυτό το χρόνο ως χρόνο περισυλλογής, μελέτης, κατασκευής της υποδομής. Ξεκινήσαμε με πολλά θεωρία και μεγαλεπήθλους δραματισμούς. Τώρα, δίπλα στη θεωρητική διάσταση των πραγμάτων, είναι κτήμας μας και η ρεαλιστική τους παράμετρος. Κάθε άλλο παρά έχουμε εγκαταλείψει τα σχέδιά μας, αλλά πλέον γνωρίζουμε καλά τι μπορεί να γίνει σήμερα, τι αύριο, τι άργότερα τι είναι για το παρόν άνέφικτο: Ίσως το θετικότερο αποτέλεσμα των εμπειριών που άποκτήσαμε να είναι η κλιμάκωση των προγραμμάτων μας στο χρόνο.

Η δημιουργία μιάς νέας υποδομής ήταν, ίσως, το σημαντικότερο μας έπίτευγμα. Η σοσιαλιστική μας αντίληψη δίνει στην παρέμβαση μας στόν πολιτιστικό χώρο θεσμικό χαρακτήρα. Έπρεπε ο διοικητικός μηχανισμός του Ύπουργείου να προανατολιστεί πρός την κατεύθυνση αυτή. Έπρεπε να έλαθουμε σε επαφή και να οργανώσουμε τη συνεργασία με τους πολιτιστικούς φορείς και τους πνευματικούς μας ανθρώπους — και θά πρέπει, στο σημείο αυτό, να τονιστεί ο πλουραλισμός του χώρου που αναμφισβήτητα είναι γόνιμος και συναρπαστικός, αλλά από την άλλη μεριά δημιουργεί ένα πλήθος πρακτικών προβλημάτων.

Τώρα, η νέα υποδομή έχει πλέον οργανωθεί. Στόν πρώτο χρόνο δέ φτιάχουμε νόμους. Οι θεσμοί που θέλουμε να δημιουργήσουμε, θέλουμε και να μπορούμε να άντεξουν στο χρόνο. Προχωρήσαμε ψιφιαρητά στην άρχη, σταθερά και συστηματικά κατόπι. Νομίζω ότι δεν κάνουμε λάθος. Τη στιγμή αυτή είναι σχεδόν έτοιμα τα θεσμικά μας νομοσχέδια — και είναι πολύ καλά νομοσχέδια.

Τά δεδομένα αυτά καθορίζουν τον τρόπο δράσης μας στόν πρώτο χρόνο: Προχωρήσαμε με τις παλιές δομές, αλλά σε καινούρια κατεύθυνση. Τό δικτύο των περιφερειακών θεάτρων π.χ. δέν κατασκευάεται από τη μία μέρα στόν άλλη. Άλλά ρίξαμε τό βάρος στόν περιφέρεια: Έτσι 13 θίασμοί και 5 παιδικές σκηνές όργανώσανε τό καλοκαίρι ολόκληρη τη χώρα και δώσανε παραστάσεις σε κωμπολεις και χωριά που δέν είχανε έναδει θέατρο. Η άναμόρφωση της νομοθεσίας του κινηματογράφου, που άπαί-

τεί τη συμβολή και πλήθους άλλων Υπουργείων, δέν ήταν δυνατόν τό όλοκληρωθεί μέσα σ' ένα χρόνο. Άλλά τό χρόνο αυτό διαθέσαμε 175 εκατομμύρια γιά τόν κινηματογράφο — ποσό ποό ξεπερνά τό σύνολο τών επιχορηγήσεων στά έφτά προηγούμενα χρόνια.

Μπορώ νά σάς πω ότι τό προγράμματά μας, sé όλους τούς τομείς, προχώρησα — και προχωρούν ικανοποιητικά. Δέν υπήρξαν ανάγκες νά αλλάξει ό γενικός μας προγραμματισμός sé θεωρητικό επίπεδο. Η τακτική μας όμως έγινε πιο ρεαλιστική, εμπλουτισμένη μέ νέες ιδέες και πολύτιμες έμπειρίες.

Ή άρχαιολογία είναι κατά κάποιο τρόπο μιά αύτογνωσία

Λόγω τής φύσης του περιοδικού μας θά θέλαμε νά έπιμελούμε ειδικότερα και έκτενέστερα στον τομέα τής άρχαιολογίας και τό ρόλο τής μέας στό εύρτερο πολιτιστικό πρόγραμμα τής κυβέρνησης του Π.Α.Σ.Ο.Κ. Πώς δηλαδή αντιμετώπιζετε τήν άρχαιολογία και sé τί, κατά τή γνώμη σας, θά πρέπει νά αποβλέπει;

Τί πιστεύετε γιά τό ρόλο του Μουσείου sé μιά σύγχρονη κοινωνία;

Ό ρόλος του Μουσείου πρέπει νά είναι διδακτικός και παιδαγωγικός (μέ χάρτες, έπεξηγηματικούς πίνακες, σχέδια, αναπαραστάσεις, όπτικοακουστικά συστήματα κ.λπ.) χωρίς όμως νά χάνει τήν αισθητική του δομή. Παράλληλα, ό χώρος του Μουσείου μπορεί νά λειτουργήσει σάν κέντρο πολιτιστικών έκδηλώσεων και περιοδικών εκθέσεων μέ έπικαιρο ή έξειδικευμένο χαρακτήρα.

Η άρχαιολογία, μέ τήν έννοια τής μελέτης και τής γνώσης του παρελθόντος, αποβαίνει sé τελευταία άνάλυση μελέτη του ίδιου του λαού και του πολιτισμού ενός τόπου, δηλαδή αποβλέπει στήν κατανόηση του χαρακτήρα του, τών ιδιομορφιών και τών έπιτευγμάτων του. Είναι κατά κάποιο τρόπο μιά αύτογνωσία.

Κάτω άπ' αυτό τό πρίσμα, ή κρατική μέριμνα γία τήν προώθηση τών σκοπών τής άρχαιολογικής έπίσημης και τών επιδιώξεων τής Άρχαιολογικής Ύπηρεσίας θά πρέπει νά είναι ιδιαίτερα έπισημμένη και ένεργοποιημένη, άφού στήν προκειμένη περίπτωση ή έμπειρισιατωμένη γνώση του παρελθόντος άποτελεί καθοριστικό παράγοντα γιά τήν αντιμετώπιση του μέλλοντος.

Τά μικρά έπαρχιακά Μουσεία μπορούν νά έξελιχθούν sé ζωντανούς οργανισμούς και όχι sé ψυχρές εκθέσεις άρχαίων άντικειμένων που, πολύ συχνά, δέν μπορούν νά μιλήσουν στους σημερινούς κατοίκους παρά μόνο σάν μιά στείρα τί ονοματολατρεία. Η ιστορική συνέχεια του τόπου και ή προσπάθεια γιά τήν ένίσχυση τής παράδοσης μπορούν νά δοθούν μέ τή δημιουργία μόνιμων εκθέσεων σ' αυτά τά Μουσεία πού θά περιέχουν άντικείμενα άπό τούς άρχαίους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα. Έργα τών λαϊκών μας καλλιτεχνών, τών σύγχρονων ζωγράφων, γλυπτών, κεραμογράφων, υφαντουργών, έξυλουργών και σιδεραδών, έργα τής έκκλησιαστικής τέχνης μπορούν νά άποτελέσουν τμήματα τής έκθεσης πού, κατάλληλα τοποθετημένα, δίνουν άνεση κίνησης στό ντόπιο αλλά και στον ξένο επισκέπτη. Μουσικές έκδηλώσεις, συζητήσεις μέ πολιτιστικό περιεχόμενο τοπικού ένδιαφέροντος μαζί μέ χώρους κατάλληλα διαμορφωμένους γιά παιδιά πού νά μπορούν νά παίξουν μέ τόν πηλό, παίρνοντας γιά πρότυπα τίς άρχαίες φόρμες, θά δώσουν πνοή και ζωντάνια στό Μουσείο.

Τί πολιτική χαράζετε sé σχέση μέ τά μνημεία και τόν πολιτικό τους ρόλο;

Έκτός άπό τά πλαίσια τής συντήρησης και άναστήλωσης τών άρχαίων μνημείων, θά ληφθεί πρόνοια γιά τά βυζαντινά, μεταβυζαντινά και νεότερα μνημεία, τά όποία μέχρι τώρα είχαν παραγκωνισθεί μέσα στην άπηρχαιωμένη άποψη γιά διατήρηση μόνο του κλασικού πνεύματος και τής κλασικής άρχαιότητας.

Η άναστήλωση τών μνημείων θά άποτελέσει τό πρώτο βήμα γιά τήν ένταξη τους στό πρόγραμμα πολιτιστικής ανάπτυξης, ώστε νά γίνουν ζώντες οργανισμοί.

Μέσα στην εύρτερο πολιτιστική άποκέντρωση, πού είναι άπό τίς βασικές κατευθύνσεις τής πολιτιστικής σας πολιτικής, πώς καθορίζετε τήν άποκέντρωση στον άρχαιολογικό τομέα;

Η Άρχαιολογική Ύπηρεσία είναι ήδη άποκεντρωμένη sé μεγάλες ή μικρές διανομαρχιακές περιφέρειες και έτσι ή προσπάθεια έδώ έντοπίζεται στήν καλύτερη και άρτίοτερη λειτουργία τους sé συνεργασία μέ τίς νομαρχίες και τήν Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσα στό πλαίσια τής κυβερνητικής πολιτικής.

Βασικοί στόχοι πενταετούς προγράμματος

Ποιοί είναι οι βασικοί στόχοι, στον άρχαιολογικό τομέα πάντα, του πενταετούς προγράμματος του ΥΠΠΕ;

Τό ΥΠΠΕ καταρτίζει ένα πενταετές πρόγραμμα πού νά καλύπτει sé βάθος τούς τομείς και τά θέματα τής άρμοδιότητάς του.

Ειδικότερα ό τομέας «άρχαιότητες - μνημεία - μουσεία» έχει sé βασικό στόχο τήν καλύτερη δυνατή προστασία τής πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Τά μέτρα πού προβλέπεται νά ληφθούν, άποσκοπούν κατά κύριο λόγο στήν αύξηση τής παραγωγικότητας, αλλά και στή μεγάλωτη ένδοξια άποκεντρωμένων μονάδων, στις καλύτερες μεθόδους δουλειάς και στή μεγάλωτη άπόδοση του προσωπικού, στήν άπλοποίηση τών γραφειοκρατικών διαδικασιών, τών έκσυγχρονισμό τής διοίκησης. Προτείνεται επίσης ή έθελπση συστημάτων οικονομικών κινήτρων προστασίας, ή παροχή τεχνικής βοήθειας γιά τόν ίδιο σκοπό, ή άσκηση κατάλληλης πολιτικής γής.

Γιά νά έπιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι κρίνεται άπαραίτητη ή αύξηση τών παρεχόμενων οικονομικών μέσων.

Άλλη έπίδιωξη γιά τήν πενταετία είναι ή εύάισθητοποίηση τής κοινής γνώμης, πού θά έπιτευχθεί μέ τί συστηματική έννημέρωση του κοινού sé θέματα σχετικά μέ τήν ιστορία και τήν άξία τών ιστορικών και παραδοσιακών μνημείων, μέ τήν εισαγωγή κατάλληλου προγράμματος στό σχολεία, μέ τήν ένθάρρυνση κι ένίσχυση τοπικών πρωτοβουλιών στον τομέα τής προστασίας και συλλογής τής λαϊκής μας κληρονομιάς, παραγωγή έντύπων μέ παραδοσιακή τεχνική χαρακτηριστικών άντικειμένων του λαϊκού μας πολιτισμού (κεραμικά, κτημιατά, ύφαντά, έξυλόγλυπτα κ.α.). Τέλος θά γίνει προσπάθεια νά άδιοποιηθούν οι δυνατότητες τής σύγχρονης τεχνολογίας μέ τή χρησιμοποίηση τής γιά τήν όριοθέτηση άρχαιολογικών χώρων και ζωνών προστασίας, τήν κατάρτιση Κτηματολογίου του ΥΠΠΕ, κατάρτιση Άρχαίου τών μνημείων και ιστορικών τόπων τής χώρας και φωτογραμμετρικού άρχείου καθώς και μηχανογραφικής έπεξεργασίας του. Έπίσης προγραμματίζεται ή δημιουργία κέντρου έρευνας και μεθόδων συντήρησης άρχαιοτήτων και μνημείων μέ σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές.

Άντρέας Ιωαννίδης